

Den Hoog Ed Gest. Heer Mr. G. Groen van Prinsterer

R. F. van Raders

EENIGE WOORDEN

TER

AANPRIJZING VAN DEN MAÏS-BOUW

IN

DE KOLONIE SURINAME,

DOOR

R. F. v. R.

UITGEGEVEN TE PARAMARIBO IN JULIJ, 1849.

HERDRUKT.

's GRAVENHAGE,
DE ERVEN DOORMAN.
1854.

Eenige woorden ter aanprijzing van den

MAÏS-BOUW

IN DE KOLONIE SURINAME.

Wij achten het voor het ons voorgestelde doel van belang, den bewoner van *Suriname* in de eerste plaats de volgende statistiek mede te deelen, aangaande de *zes* voornaamste artikelen van kultuur in de Vereenigde Staten van *Noord-Amerika*. Hoeveel van elk artikel, bepaaldelijk in het jaar 1840, is ingeoogst, heeft men getrokken uit Mitchells School-Atlas, *Philadelphia* 1849, en om daarvan de geldswaarde in Nederlandsch Courant geld te berekenen, is er gebruik gemaakt van eene der laatste prijscouranten van *New-York*.

Opgaaf der oogsten van de navolgende hoofdproducten van den Landbouw in de Vereenigde Staten van *Noord-Amerika* in 1840, met derzelver geldelijke waarde, berekend naar de prijzen te *New-York*, genoteerd den 19 Mei 1849.

Turksch koorn of Maïs . .	377,531,875	bushels	tegen	*f* 1,45,	geven	*f* 547,421,218,75.
Tarwe	84,823,372	"	"	" 2,80	"	" 237,505,441,60.
Katoen	790,479,275	pond	"	" 0,19	"	" 150,191,062,25.
Tabak	219,163,319	"	"	" 0,15	"	" 32,874,497,85.
Suiker	155,100,809	"	"	" 0,11	"	" 17,061,088,99.
Rijst	80,841,422	"	"	" 0,09	"	" 7,275,727,98.
					Totaal . .	" 992,329,037,42

uit welke opgaaf het komt te blijken, dat het Turksch koorn ruim 55 ten honderd van de gezamenlijke waarde der *zes* hoofd-voortbrengselen van *Noord-Amerika's* landbouw voor zijn aandeel wegdraagt, en voorts is op te maken, dat de verbouwing van dit gewas in alle de Staten van het voornoemde Rijk, — want allen leveren Maïs op, de zoogenaamde « Western States », thans eigenlijk de Midden-Staten, als: *Ohio*, *Kentucky*, *Tennissie* en *Indiana* evenwel het meest, — van gemakkelijken aard moet zijn, vrij zekere rendementen moet geven en tevens onder de kulturen, die de meeste winst op den duur afwerpen, te rangschikken is. (*)

Alles wel overwogen, schijnt het, dat de onderwerpelijke kultuur in *Suriname* nog betere uitkomsten moet kunnen leveren dan in de Vereenigde Staten, dewijl van ééne en dezelfde plek gronds, alhier *drie* maïs-oogsten in één jaar kunnen worden verkregen, zijnde het daarentegen te denken, dat slechts in het zuidelijkste deel van *Noord-Amerika* dezelfde akker misschien twee koornoogsten, maar stellig geen drie in één jaar zal kunnen voortbrengen. Alhier verkeert men evenwel in de meening, dat de verbouwing van Turksch koorn den grond zeer uitput, en die meening schijnt in zoo ver juist; maar, als er naar behooren wordt gemest, zal dat bezwaar worden voorgekomen.

Volgens een aantal deswege geraadpleegde aanteekeningen wordt, in *Noord-Amerika*, het koorn geplant op

---

(*) Voor den lezer in *Nederland* moge het welligt niet onverschillig zijn te vernemen, dat de zoogenaamde Eastern States, liggende allen benoorden de Isothermische lijn, die, volgens von Humboldt, loopt door de stad New-York, Ierland, het Noorden van Engeland, Friesland, Groningen, enz., blijkens de vermelde statistieke opgaaf, hebben opgeleverd: circa 7 millioenen bushels Maïs, tegen 2 millioenen bushels Tarwe.

minstens drie voeten afstands; men maakt eene holte in de omgewoelde oppervlakte, stort daarin eene schop vol goeden koemest, wat aarde er overheen, en mengt dan den mest en den grond onder elkander, waarna er, op elke zoodanig voorbereide plek, van vier tot zes korrels Maïs worden gezaaid, op omtrent vier oude duimen van elkander; de minst voordeelig opschietende looten worden uitgetrokken, en drie of vier der sterkste planten worden op elke plek in wezen gelaten om op te groeijen. De akker wordt vervolgens behoorlijk schoon gehouden, en aan de planten geeft men gedurende haren groeitijd ten minste twee aanaardingen, door welke behandeling de planten als op heuvels komen te staan; de laatste aanaarding behoort plaats te vinden als de mannelijke bloemen te voorschijn zijn gekomen.

In «*the Cultivator*» (een maandwerk, uitgegeven te *New-York*) van Januarij 1845, vindt men de uitkomsten opgeteekend van zes genomene proeven, in de verbouwing van «*Indian Corn*» of Maïs. Naar gelang der minder goede of der betere bemesting en bewerking van den grond, ontleende men van 55 tot 80 bushels Maïs van één akker, (*) in éénen oogst. Een blomvat houdt in $3\frac{1}{2}$ bushels, weshalve de opbrengsten van één akker, volgens de gemelde proeven, van $15\frac{5}{7}$ tot $22\frac{6}{7}$ vat koorn hebben bedragen.

Wij gelooven, dat zoodanige opbrengst, in *Suriname*, van dezelfde plek drie malen 's jaars kan worden verkregen; althans wij zien niet in, dat zulks moeijelijk, veel minder onbereikbaar zou zijn, op eenen eenigzins rond gelegen — en behoorlijk met diepe trenzen, geloosden — of beter nog onderaardsch geloosden akker, onder aanwending van de noodige meststof, en met de noodige voorzorg tegen de vernieling van het plantzaad door in-

(*) Een akker = 0,4 bunder, een bushel = $35\frac{1}{4}$ Ned. kannen.

secten als anderzins, waartoe met goed gevolg eene weeking in met teer bezwangerd warm water kan strekken. Ook zou men, om tijd te winnen en meer verzekerd te zijn van het gewas, de zaadkorrels op bedden kunnen zaaijen, en ruim een half voet hoog opgeschoten zijnde, de plant kunnen overpooten op den akker. Zij dus aangenomen een drievoudige oogst in één jaar, dan zou dezelve, naar de voorgestelde gegevens, de hoeveelheid kunnen aanbieden van 47 tot 68 vaten koorn op één akker. (*)

Men berekene het koorn tegen den minsten prijs, waarvoor het tot nu toe verkocht is geworden, zijnde *f* 5 per vat — een prijs bijna overeenkomende met de notering te New-York van *f* 1,45 per bushel, — dan is het duidelijk, dat één akker met koorn, bij een' drievoudigen oogst, in elk jaar van *f* 235 tot *f* 340 moet kunnen opleveren, en wij meenen alzoo, zelfs onder eene mogelijke mindere opbrengst van het gewas, veilig te kunnen aannemen, dat de Maïsbouw, met betrekking tot het voordeel, voor geene andere der thans in de Kolonie bedreven wordende kulturen zal behoeven te wijken.

Wat den mogelijken afzet van het product aangaat, houden wij, eerstens met betrekking tot het binnenlandsch debiet, voor oogen, dat de Maïs tot heden alhier nog als geen algemeen volksvoedsel is aan te merken, gelijk dit het geval is in *Noord-Amerika*, op de West-Indische

---

(*) Ter gereede overtuiging van den *Surinaamschen* landbouwer, stellen wij, dat op één bed, ter breedte van $\frac{1}{3}$ ketting en lengte van 10 kettingen, en drie voeten afstands, 7 maal 220 of 1540 snijpunten worden daargesteld, en dat op elk dier punten 3 planten behoorlijk opgroeijen, dan erlangt men op 3 zulke bedden, of op den akker, 13860 planten. Zij, bij wijze van lage schatting, gesteld, dat het zaad van 800 planten één vat zou vullen, dan zou één oogst ruim 17 vaten koorn opleveren

Eilanden, en in de meeste streken van *Zuid-Amerika;* maar, die rigting kan aan de zaak worden gegeven, en het ware te wenschen, dat zulks gebeurde, want Maïs is als voedingsmiddel zeer boven de banan te verkiezen; (*) dan zou er op een verbruik van 200,000 vaten 's jaars, voorstellende de waarde van *f* 1,000,000, voor de behoefte der tegenwoordig nog zoo dun gezaaide bevolking kunnen gerekend worden; zelfs achten wij dat cijfer wat te laag geschat, onder inbegrip van het koorn, dat ter voeding van vee en gevogelte zou worden aangewend. En wat het buitenlandsch debiet betreft: nu reeds zien wij bij elke scheepsgelegenheid naar *Demerarij*, eenige Maïs, zoo dezelve tegen 5 à 6 gulden per vat verkrijgbaar is, uitvoeren. Anderzijds zagen wij uit eene officiële opgaaf, voorkomende in een voor ons liggend nommer van de «*Royal Gazette*», dat er van September 1847 tot en met Augustus 1848, dus in één jaar tijds, te *George-Town* in *Demerarij*, zijn ingevoerd: 16,199 zakken Maïs, en 19,805 barrels Maïsmeel. Behalve te *George-Town*, wordt er te *Berbice* en *Essequebo*, en voorts op verre weg de meeste der West-Indische eilanden Maïs ingevoerd, en wel voornamelijk van de havens van *Noord-Amerika.* Al die plaatsen liggen nabij en beneden 's winds van *Suriname*, en de afstand is over en weder binnen weinige dagen

(*) »Indien de Maïskultuur in de kolonie kon worden aangemoedigd, en daardoor langzamerhand het bananen-meel kon worden »verdrongen, was wenschelijk. Maïs bevat, naar Gorham 2,8% eiwitachtige stoffen; en Maïs is dus in dit opzigt viermaal beter dan «bananen-meel.» (Berigt van den Professor G. J. Mulder aan den Minister van kolonien, dd. 28 Aug. 1847.) Van dit zoo belangrijk als leerzaam stuk zullen nog meer uittreksels volgen. De Professor was in de meening, dat hier het *meel* van bananen, zoo als dit aan Zijn Hooggeleerde tot onderzoek was voorgelegd, gewoonlijk aan het werkvolk werd uitgedeeld; het is echter de versche boomvrucht, men leze dus *bananen* in plaats van bananen-meel.

te bezeilen. Wij staan dus ten dezen aanzien in eene gunstigere stelling dan eenige haven in de Vereenigde Staten. Ware er hier voortdurend Maïs verkrijgbaar tegen eenen prijs, niet te bovengaande *f* 5 per vat, het zou, naar het ons voorkomt, nimmer ontbreken aan opkoopers; men zou hen met specie in de hand zien toesnellen, zoo als wij dit hebben gezien te *Curaçao.* — Telkens wanneer de voorraad Maïs, op *Barbados*, of in die streek schaarsch werd, kwamen zij dáár om de, uit *Venezuela* aangevoerd wordende Maïs op te koopen.

Reeds weten wij, dat sedert eenige jaren in *Engeland* en *Ierland* Maïs, in zeer aanzienlijke hoeveelheden, van *Noord-Amerika* wordt aangevoerd : — kan *Suriname* met den tijd in gelijken zin niet ééne der koornschuren worden, waaruit de markten van *Nederland* kunnen worden voorzien?

Hoe dieper in de zaak werd doorgedrongen, des te belangrijker kwam zij ons, om hare berekenbare gevolgen, voor, en verdient zij, naar ons inzien, ten volle, om door den Surinaamschen landeigenaar, in ernstige overweging te worden genomen. Wij laten den Suikerplanter er buiten, omdat eene welbestuurde Suikerplantaadje steeds eenige winst heeft kunnen afwerpen, en, met het invoeren van eenige verbetering in de afwerking, kan het voordeel der Suiker-kultuur nog belangrijk toenemen; maar de eigenaren van uitgewerkte houtgronden en van uitgeputte Koffij- en Katoenplantaadjen, van welke er toch zoo velen bestaan, die de loopende kosten niet kunnen goedmaken: hun raden wij gerustelijk aan het onderwerp van den Maïsbouw bepaaldelijk ter harte te nemen.

Doch hij, die aan de zaak gevolg wil geven en er in wil slagen, stelle op den voorgrond, dat er in de meeste gevallen, bij eene herhaalde verbouwing van Maïs op

denzelfden akker, mest zal dienen aangewend te worden, ter verzekering van een goed gewas. (*)

Hij zorge dus voor de vermeerdering van zijnen veestapel, en houde het vee, met het bepaalde doel om mest te verzamelen, op stal, of aan een paal in het veld, zorgende om de vladen weg te voeren en op den hoop te brengen. Ter bevordering van het doel worde door hem aangelegd ruime aanplantingen van Para-gras, van zoogenaamde Curaçaosche Maïs of ook van Turksch koorn, digt bijeen gezaaid, om het loof daarvan, vóór de bloemschieting, aan te wenden bij wijze van groen voeder.

Naar mate de veestapel in de kolonie aangroeit, en dezelve meer algemeen op stal, of op staak-voedering wordt gehouden en beter wordt verzorgd, zal het vleesch ook goedkooper en beter worden. Voor de ingezetenen, die niet veel te verteren hebben, als voor onze veldarbeiders, die hunne krachten moeten aanwenden om producten uit den grond te trekken, zal het vleesch dan geen verboden kost meer zijn. Onder

---

(*) „Die dezen Cyclus" (verbouwing van gewassen en bemesting) „niet volgt, kan onmogelijk voor den mensch krachtig „planten-voedsel bekomen. De aardkorst heeft nergens daartoe uit „haar zelve ammonia, phosphorzuur, kalk, magnesia genoeg, behalve voor eenen korten tijd. Maar spoedig wordt de grond uit„geput; het weggenomene moet hersteld worden, en er is geen „eenvoudiger, geen natuurlijker herstellingsmiddel, dan de excre„menten van dieren en menschen daartoe te gebruiken. In de „kolonie *Suriname* zal men door bananen, of door welke vrucht „dan ook, nooit de menschen goed kunnen voeden, *indien in den „grond, waarin voedsel voor menschen verbouwd wordt, niet zulke „stoffen worden gebragt als daartoe noodig zijn.* Juist in rede „dat aardappelen, rijst, veel gemakkelijker voortteelen en vrucht „dragen, dan boonen, erwten, tarwe, rogge, juist in die rede „voeden zij minder." (G. J. Mulder, ibid.)

het genot van versch vleesch zullen zij meer lust hebben om te werken, (*) als een beter dierlijk voedsel van eigen bodem meer en meer kan worden ontleend, zal de invoer van gezouten visch, die in het afgeloopen jaar 1848 ongeveer 5 millioenen ponden heeft bedragen, allengs kunnen ophouden, en dit ware te wenschen. Het is natuurlijk, dat, onder een beter voedingstelsel, de gezondheid en de krachten der menschen evenzeer ten goede zullen verkeeren, (†) en zoo mag men hopen, dat te eeniger tijd onder de weldadige gevolgen van den Maïsbouw op eene uitgebreide schaal, waarmede de aanfokking van vee, als van zelf eenen gelijken tred zal houden, en daaruit te ontleenen beter voedsel, onder medewerking van andere omstandigheden, een gezond en tot werken opgewekt volk waargenomen zal worden, waar nu, helaas! een overgroot aantal onlukkige lijders aan Elephantiasis, en andere kwalen, uit kwaadsappigheid geboren, tot bedroeving der menschheid zich lusteloos over de straat beweegt. (§)

(*) «Vleesch toch geeft vleesch; het bevat niet slechts het hoofd-„bestanddeel van het ligchaam, dat er door gevoed moet worden, „maar ook andere nevenbestanddeelen, inzonderheid phosphorzuren „kalk en magnesia, waaraan zonder tegenspraak de negers zooveel „behoefte hebben als aan eiwit. Maar vleesch geeft ook opgewekt-„heid, zet tot werkzaamheid aan, wanneer het in eene goede ver-„houding wordt gebruikt. Geen plantaardig voedsel kan daarin „het vleesch vervangen. Het is moeijelijk om tusschen vleesch en „visch eene vergelijking te maken; scheikundig spreekt er weinig „verschil, wat op eene andere physiologische werking duiden zou, „en de ondervinding leert, dat goede visch vleesch kan vervangen.

„Maar de aard van het vleesch of van den visch is in het ge-„heel geene onverschillige zaak." (G. J. Mulder, ibid.)

(†) „In elk geval is gerookt of gezouten vleesch of visch, op „den duur gebruikt, nadeelig voor het organismus." (G. J. Mulder, ibid.)

(§) «Zonder twijfel is een schadelijk diëet voor de Elephantiasis

Er is geen land ter wereld met meer natuurlijke voorregten bedeeld, dan Suriname met der daad is. Zoo hier nog zoo veel armoede en ellende onder de inwoners wordt waargenomen, het is, dunkt ons, hoofdzakelijk te wijten aan het niet bestaan van een goed beginsel van volks-landbouw; naar ons inzien, is de Maïskultuur, onder aanwending van meststoffen, als zoodanig het meest geschikt om den grondslag te leggen van een over het algemeen verbeterd volksbestaan.

Mogten er zijn, die dit gevoelen niet dadelijk kunnen beamen, zij zullen het doen, als zij zich voor den geest stellen, het veerkrachtig Maïs-etend volk van Noord-Amerika, (*) in wiens statistiek wij hebben gemeend een bewijs te vinden, dat hetzelve meer bepaaldelijk uit de Maïs-kultuur en hare gevolgen eene voorname bijdrage

---

«ook eene bron van hare onderhouding, maar daar zij door «infectie, hetzij van het eene individu op het andere, hetzij door «voortplanting van de ouders op de kinderen overgedaan kan «worden, mag het dieët hier wel zeer in aanmerking komen, maar de «ziekte toch niet als het gevolg van dieet begroet worden" (G. J. Mulder, ibid), en verder in zijne brochure: *de voeding*, enz. — «Geheel anders echter zou het zijn, indien langzamerhand door «maïs al de bananen konden worden vervangen, mits hem dan «daarbij vleesch of visch werd toegediend, niet gedroogd of ge«zouten, maar zooveel mogelijk in verschen staat, omdat gezou«ten vleesch of visch op den duur voor de gezondheid schadelijk «is. Uit het oogpunt der zich zoo zeer verontrustend verspreidende «lepra, verdient dit mede eene bijzondere behartiging." —

(*) «Eene aardappelennatie kan evenmin veerkrachtig wezen «als eene rijstnatie." (G. J. Mulder, berigt, 1 April 1849.) «Kinderen sterven onder ons veelvuldig onder het gebruik van «veel aardappelen, en zoo als ik boven de eer had op te merken, «die aardappelen-voeding is, zoo wel hier als in Ierland, een scha«delijk element. Maar aardappelen zijn toch nog $\frac{1}{3}$ meer in waarde «in vergelijking met Bananen-meel, wat het voornaamste be«standdeel betreft." (G. J. Mulder, ibid.)

heeft ontleend, om zoodanig in rijkdom en magt toe te nemen, als daarvan het voorbeeld aan de wereld gegeven is.

Dat Noord-Amerikaansche staathuishoudkundige schrijvers zelven gaarne de Maïs-oogsten tot maatstaf nemen van den rijkdom des lands, is op te maken uit het volgende extract, dat wij ontleenen uit «*the West*, *its Commerce & Navigation* bij James Hall, Cincinati 1848." «De «oogsten van 1842 worden geschat op acht honderd «millioenen bushels, welke tegen den gemiddelden prijs «van Maïs, op veertig cents van den dollar geschat wor«dende, het enorme bedrag van 320 millioenen dollars «als de waarde van de graanoogsten over het loopende «jaar aangeven; de rogge, boekweit en gort er bij ge«rekend, krijgt men een totaal van 336,000,000 dollars!! «Dit is in der daad een groot land, en in niets is het «grooter dan in zijne landbouw-bronnen, welke slechts «gedeeltelijk hierboven zijn opgegeven, en dewelke zich «nog naauwelijks hebben begonnen te ontwikkelen."

Ook op *Suriname* zal de voorafgegane bemerking toepasselijk wezen in het vervolg van tijd, als de waarde der Maïs-oogsten voor millioenen guldens in de statistiek van dit land zullen voorkomen. De vermeerdering der bevolking door immigratie zal dan, naar het zich laat denken, in dezelfde verhouding hier plaats vinden, als tot dusver in de Vereenigde Staten van *Noord-Amerika* het geval is geweest. Als de beste levensbehoeften in overvloed op *Suriname's* gebied voortgebragt zullen worden: dan kan men verwachten, dat, met elke 10 jaren, de bevolking van het land zich zal verdubbelen.

De voorgaande aanprijzing van den Maïs-bouw meenen wij niet beter te kunnen besluiten, dan door de volgende bemerkingen van Dr. Franklin, zoo als dezelve in Porter's Landbouw tusschen de keerkringen, vertaald door de Sturler op bl. 213, voorkomen, nog eens te herhalen: «In *Noord-Amerika* heeft men opge-

«merkt, dat de Engelsche landbouwers, wanneer zij pas «daar aankomen, eenen bodem en luchtstreek vindende, «geschikt voor den akkerbouw, waaraan zij gewoon wa- «ren, en voornamelijk geschikt om tarwe te teelen, de «kweeking van het Indiaansch koren versmaden, en ver- «waarloozen; doch opmerkende, welke voordeelen hetzelve «aan hunne naburen oplevert, komen zij van lieverlede «tot het gebruik, om het te verbouwen, en de aanblik «van het land getuigt van tijd tot tijd, dat de kweeking «van dat graan zigtbaar toeneemt." —

«De beweegredenen zijn de velerlei verschillende ma- «nieren, waarop dat koren kan worden bereid, om een «gezond en aangenaam voedsel voor menschen en dieren «op te leveren. Vooreerst kan het gezin daarvan gebruik «maken vóór den tijd van den vollen oogst, vermits de «teedere groene aren, van derzelver bladeren ontdaan en op «heet vuur geroosterd, totdat de korrels bruin zijn, met «een weinig zout of boter gegeten, eene lekkernij zijn. In «de tweede plaats, wanneer de korrels rijper en harder «zijn, leveren zij in hare bladeren gekookt en met boter «gegeten, insgelijks een goed en aangenaam voedsel op. De «teedere groene korrels kunnen gedroogd het geheele jaar «door bewaard worden; met groene eveneens gedroogde «snijboonen vermengd, vormen zij op elken tijd een aan- «genaam geregt, wanneer die eerst eenige uren in water «geweekt en daarna gekookt worden. Wanneer het graan «rijp en hard is, zijn er insgelijks onderscheidene manie- «ren om hetzelve te gebruiken. Eene is, om hetzelve «een' geheelen nacht in loog te weeken, en daarna in «een grooten houten mortier, met een houten stamper, «te kneuzen; het vliesje van elke korrel wordt daardoor «afgeschild, en het meelachtige gedeelte heel gelaten, «hetwelk, gekookt zijnde, tot een wit zacht deeg zwelt, «en met melk of boter en suiker gegeten zeer smakelijk «is. Het drooge graan wordt ook soms ligtelijk gemalen,

« zoodat hetzelve in korrels wordt gebroken ter grootte
« van de rijst, en gewand zijnde, om de zemelen af te
« scheiden, wordt het gekookt, en met kalkoenen of ander
« gevogelte als rijst gegeten. Tot fijner meel gemalen,
« maakt men daarvan, door koking, eene brij, om met melk
« of boter en suiker genuttigd te worden, hetwelk naar
« datgene gelijkt, wat de Italianen *polenta* noemen. Van
« hetzelfde meel, met water en zout, maken zij een' ge-
« rezen koek, die tegen een hak of ander stuk vlak ijzer
« gekleefd, regt op voor het vuur geplaatst en aldus ge-
« bakken wordt om als brood te dienen. Vleeschnat wordt
« eveneens op eene smakelijke wijze met dit meel verdikt.
« Op deze wijze wordt het ook gebraden. Een met zand
« gevulde ijzeren pot wordt op het vuur gezet, totdat het
« zand zeer heet is. Daarna wordt twee of drie pond van
« het graan in denzelven gedaan en door omroering met
« het zand vermengd. Elke korrel berst en werpt eene
« witte zelfstandigheid uit van twee malen derzelver grootte.
« Het zaad wordt door een gevlochten zeef afgescheiden
« en andermaal, om heet gemaakt te worden, in den pot
« geworpen, en de bewerking met versch graan herhaald.
« Hetgeen gebraden is, wordt in mortieren tot poeder ge-
« stampt. Een Indiaan zal eene verre reis doen en dagen
« lang op een' zak daarvan teren, met slechts zes tot acht
« oncen daags, met water gemengd, daarvan te gebruiken.
« Het meel van maïs, met eenig tarwe-meel vermengd,
« levert uitmuntend goed brood op, zoeter en aangena-
« mer dan dat van tarwe alleen. Tot voedering van paar-
« den is het doelmatig, het graan gedurende twaalf uren
« te weeken, opdat zij het des te gemakkelijker met hunne
« tanden vermalen, en het hun tot meer voedsel verstrek-
« ken zoude. De bladeren van de stengen gestroopt, nadat
« het graan gerijpt is, droog zijnde, bevatten uitmuntend
« voedsel voor paarden, koeijen, enz. De stengen, als
« suikerriet uitgeperst, leveren een zoet sap op, hetwelk

«gegist en gestookt zijnde, een bij uitstek goeden geest-«rijken drank oplevert; zonder gisting gekookt, geeft het-«zelve zeer goede stroop. In *Mexiko* worden de velden «dik daarmede bezaaid, ten einde een groot getal van «kleine stengen te doen opschieten, die, van tijd tot tijd «even als de aspersies afgesneden, op nageregten voor-«gediend worden, en bij kaauwing een dun zoet sap «opleveren. Het bevochtigde meel is uitermate dienstig «voor jonge, en het oude graan voor volwassen hoen-«ders.» — Franklin's Works. vol. II. p. 276—8. 4th edition 1818.

NAWOORD.

Onder het afdrukken van het voorgaande, lazen wij in de Curaçaosche Courant van den 21 April ll., de opgaaf der landelijke voortbrengselen van de Vereenigde Staten gedurende het jaar 1848, waarin de aan den hoofde dezes reeds vermelde artikelen van den jare 1840, staan aangeteekend met de volgende cijfers:

Maïs	583,150,000	bushels.
Tarwe	126,364,600	»
Katoen	1,066,000,000	ponden.
Tabak	318,909,000	»
Suiker	200,000,000	»
Rijst	119,199,500	»

Naar denzelfden maatstaf als hiervoren berekend, zou de geldswaarde zijn:

der maïs	*f* 845,567,500
〃 tarwe	〃 353,820,880
van het katoen . . .	〃 202,440,000
〃 den tabak . . .	〃 47,836,350
der suiker	〃 22,000,000
〃 rijst	〃 10,727,915
te zamen . .	*f* 1,482,392,645

Zij de voormelde waarde der producten in 1840 en 1848 tot basis genomen, dan hebben de artikelen in de beide jaren percentsgewijze bedragen, als volgt:

	in 1840	in 1848	*vermeerderd.*	*verminderd.*
de maïs . .	55,17 pC.	57,03 pC.	1,86 pC.	—
〃 tarwe . .	23,93 〃	23,87 〃	— 〃	0,06 pC.
het katoen	15,13 〃	13,65 〃	—	1,48 〃
de tabak . .	3,31 〃	3,23 〃	—	0,08 〃
〃 suiker .	1,72 〃	1,48 〃	—	0,24 〃
〃 rijst . .	0,74 〃	0,74 〃	—	—
	100,00 pC.	100,00 pC.	1,86 pC.	1,86 pC.

Hier ontwaren wij dus eene betrekkelijke toeneming van de Maïs-kultuur en eene geëvenredigde vermindering in elk der andere kulturen, behalve der rijst, die in verhouding tot het geheel genoegzaam onveranderd is gebleven. — Al wederom eene aansporing om te gelooven, dat de Maïs-bouw de voordeeligste der kulturen van *Noord-Amerika* moet wezen.

En zoo mogen wij hopen, dat de aangewezen kultuur zeer aanmerkelijk zal kunnen bijdragen, om eene groote ontwikkeling aan deze voortreffelijke Nederlandsche Kolonie te verzekeren.

